

## DIDAKTICKÝ TEST

**Počet úloh: 30**

**Maximální bodové hodnocení: 50 bodů**

**Povolené pomůcky: psací potřeby**

---

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

## 1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Žil ve **skromě** zařízeném obydlí v úzkém sepětí s přírodou.
- B) Denně na nás působí nesmírné množství smyslových vjemů.
- C) O ztemnělém domě mezi lidmi kolovaly jen stěží uvěřitelné zvěsti.
- D) Uprchlí vězni zmizeli ve změti spleťtých uliček starobylého města.

## Zdůvodnění

Příslovce *skromně* je příbuzné s přídavným jménem *skromný*.

## VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Pavel dostal za úkol rozšířit větu **Kamarád odjel k moři** právě o jeden větný člen tak, aby se v ní nezměnil žádný tvar slova a věta byla jazykově správně.

(CZVV)

1 bod

2 Který z následujících větných členů nemůže při plnění úkolu Pavel použít?

- A) přívlastek shodný
- B) přívlastek neshodný
- C) příslovečné určení času
- D) příslovečné určení míry

## Zdůvodnění

Přívlastky rozvíjejí podstatná jména. Věta obsahuje dvě podstatná jména *kamarád* a *moře*, lze ji tedy rozšířit jak přívlastkem shodným, např. *Kamarád odjel k Černému moři*, tak přívlastkem neshodným, např. *Kamarád ze třídy odjel k moři*.

Příslovečná určení rozvíjejí sloveso, přídavné jméno nebo příslovce, z těchto slovních druhů se ve větě nachází pouze sloveso. Větu lze rozšířit příslovečným určením času, např. *Kamarád včera odjel k moři*, příslovečným určením míry (jak moc, do jaké míry?) ji však rozšířit nelze, věta by totiž nedávala smysl a nebyla jazykově správně, např. *Kamarád hodně odjel k moři*.

max. 2 body

3 Přiřadte k jednotlivým větám (3.1–3.3) slovo (A–E), které nejlépe vystihuje význam slova *hlava* v příslušné větě:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 3.1 Spotřeba piva na hlavu stoupla loni o pětinu. \_\_\_\_\_
- 3.2 Jeho neopatrnost v souboji ho nakonec stála hlavu. \_\_\_\_\_
- 3.3 Za hlavu zločinecké skupiny byl označen můj nenápadný soused. \_\_\_\_\_

- A) život
- B) osoba
- C) vůdce
- D) paměť
- E) umíněnost

### Zdůvodnění

3.1 – B)

Slovo *hlava* je ve větě užito ve významu *jednotlivý člověk, jednotlivec, osoba* → *Spotřeba piva na osobu stoupla loni o pětinu.*

3.2 – A)

Slovo *hlava* je ve větě užito ve významu *lidská existence, život* → *Jeho neopatrnost v souboji ho nakonec stála život.*

3.3 – C)

Slovo *hlava* je ve větě užito ve významu *kdo je v čele něčeho, vedoucí osobnost, vůdce* → *Za vůdce zločinecké skupiny byl označen můj nenápadný soused.*

Slovo *hlava* nemá v žádné z posuzovaných vět ani význam uvedený v možnosti D), ani význam uvedený v možnosti E).

---

### VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 4

Svatí Vojtěch bilvelkířzdělanecakřezťan. Přemislofcimuvivrašďilizkorocelourodinu.

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

**max. 3 body**

**4** Přepište výchozí text tak, aby jednotlivá slova byla správně oddělena a správně pravopisně zapsána:

### Řešení

Svatý Vojtěch byl velký vzdělanec a křesťan. Přemyslovci mu vyvraždili skoro celou rodinu.

---

### VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 5–8

Právě jsem se rozhodl, že vstanu, když se ozvalo diskrétní zaklepaní a Saturnin vstoupil. Přál mi dobrého jitra a pravil, že ranní ptáče dál \*\*\*\*\*, mladí ležáci, staří žebráci, a oznámil mi, že venku je pěkně, ale nechval dne před \*\*\*\*\*, nevíme dne ani \*\*\*\*\* a kam čert nemůže, nastrčí bábu.

Vy nejste zvyklí na podivný způsob Saturninova vyjadřování, ale já jsem z té směsice přísloví pochopil, že přijela teta Kateřina. Nemohu říci, že by mě to potěšilo. Teta Kateřina se rozhodně nehodila do mé představy o dovolené. Byla pro mne symbolem všech možných nepříjemností.

Mé neblahé předtuchy se začaly naplňovat ještě téhož dne dopoledne. Teta Kateřina vyvolala trapný výstup, když si stěžovala dědečkovi, že ji Saturnin nepozdravil, a Milouše dokonce urazil.

Saturnin jí slušným způsobem odporoval a tvrdil, že neměl v úmyslu mladého pána urazit a milostivou paní že pozdravil. Teta ale křičela, že je to drzá lež.

(Z. Jirotko, Saturnin, upraveno)

**5 Která z následujících možností neodpovídá výchozímu textu?**

- A) Vypravěč vypráví zážitek z dovolené.
- B) Vypravěč prožívá příběh jako jedna z postav.
- C) Vypravěč popisuje prostředí, v němž se příběh odehrává.
- D) Vypravěč zachycuje pocity, které v něm vyvolává jedna z postav.

**Zdůvodnění**

Pravdivost tvrzení uvedených v možnostech A), B) a D) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně. Tvrzení uvedené v možnosti C) prokazatelně neodpovídá výchozímu textu.

1 bod

**6 Ve které z následujících možností je správně převedena nepřímá řeč do řeči přímé?**

(Posuzovaný úsek s řečí nepřímou se nachází v posledním odstavci výchozího textu.)

- A) Teta ale křičela, „to je drzá lež.“
- B) Teta ale křičela: „to je drzá lež.“
- C) „To je,“ křičela ale teta, „drzá lež.“
- D) „To je,“ křičela ale teta: „drzá lež.“

**Zdůvodnění**

Možnosti A) a B) obsahují větu uvozovací, po níž se píše dvojtečka, nikoli čárka. Přímá řeč v tomto případě musí začínat velkým písmenem, nikoli malým. Pokud věta uvozovací odděluje jednotlivé úseky přímé řeči jako v možnosti D), píše se za větou uvozovací čárka, nikoli dvojtečka.

max. 3 body

**7 Ke každé z následujících možností napište jedno slovo, které doplňuje uvedené přísloví, a patří tedy na příslušné vynechané místo (\*\*\*\*\*) ve výchozím textu:**

7.1 ranní ptáče dál \*\*\*\*\*

7.2 nechval dne před \*\*\*\*\*

7.3 nevíme dne ani \*\*\*\*\*

**Řešení**

7.1 – doskáče

7.2 – večerem

7.3 – hodiny

max. 2 body

**8 Vypište z druhého odstavce výchozího textu všechna přídavná jména:**

**Řešení**

zvyklí, podivný, Saturninova, možných

## VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 9

**Podstatná jména pomnožná** jsou taková podstatná jména, která mají pouze tvary množného čísla (např. *Hradčany, Pardubice, ústa, dveře, narozeniny*).

(V. Styblík, Český jazyk pro 6. ročník základní školy, upraveno)

max. 2 body

**9 Rozhodněte o každé z následujících skupin slov, zda obsahuje pouze podstatná jména pomnožná (A), nebo ne (N):**

	A	N
9.1 hlasivky, játra, rty, srdce, záda	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
9.2 housle, nůžky, brýle, kleště, vrata	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
9.3 Alpy, Benátky, Itálie, Krkonoše, Strašnice	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
9.4 bradavice, příušnice, spalničky, tasemnice, zarděnky	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

### Zdůvodnění

9.1 – Podstatná jména *játra* a *záda* jsou pomnožná, podstatná jména *hlasivky, rty* a *srdce* mají tvary jednotného i množného čísla.

9.2 – Všechna podstatná jména jsou pomnožná.

9.3 – Podstatná jména *Alpy, Benátky, Krkonoše* a *Strašnice* jsou pomnožná. Podstatné jméno *Itálie* má pouze tvary jednotného čísla.

9.4 – Podstatná jména *příušnice, spalničky* a *zarděnky* jsou pomnožná. Podstatná jména *bradavice* a *tasemnice* mají tvary jednotného i množného čísla.

## VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 10

S \*\*\*\*\* se můžete setkat dokonce i ve městě. Po jejich návštěvě vám sklep zůstane vzhůru \*\*\*\*\*.

(CZVV)

1 bod

**10 Kterou z následujících dvojic slov je nutné doplnit na vynechaná místa (\*\*\*\*\*) ve výchozím textu tak, aby byl gramaticky správně?**

- A) myšmi – nohami
- B) myšmi – nohama
- C) myšma – nohami
- D) myšma – nohama

### Zdůvodnění

Podstatné jméno *myš*, které se skloňuje podle vzoru *kost*, je nutné do věty doplnit v 7. pádě čísla množného (k množnému číslu odkazuje zájmeno *jejich* užitá v druhé větě), správný tvar je tedy *myšmi*.

Podstatné jméno *noha* je ve větě užitá v ustáleném slovním spojení, v němž má tvar 7. pádu čísla množného a má význam *končetina, část těla*. V těchto případech má podstatné jméno *noha* koncovku *-ma*, správný tvar je tedy *nohama*.

11 Ve které z následujících vět je součástí přísudku jmenného se sponou přídavné jméno?

- A) V závodu mistrovství světa byl nejrychlejší český rychlobruslař.
- B) Nejnovějším mistrem světa v rychlobruslení je český reprezentant.
- C) Český reprezentant se stává novým mistrem světa v rychlobruslení.
- D) Vítězem ostře sledovaného závodu mistrovství světa se stal český rychlobruslař.

### Zdůvodnění

- Možnost A) obsahuje přísudek jmenný se sponou *byl nejrychlejší*: skládá se ze sponového slovesa *byl* a jmenné části, kterou tvoří přídavné jméno.
- Možnost B) obsahuje přísudek jmenný se sponou *je mistrem*: skládá se ze sponového slovesa *je* a jmenné části, kterou tvoří podstatné jméno.
- Možnost C) obsahuje přísudek jmenný se sponou *stává se mistrem*: skládá se ze sponového slovesa *stávat se* a jmenné části, kterou tvoří podstatné jméno.
- Možnost D) obsahuje přísudek jmenný se sponou *stal se vítězem*: skládá se ze sponového slovesa *stát se* a jmenné části, kterou tvoří podstatné jméno.

3 body

12 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A) Konečně ze sebe cizinec vypravil dušené „dost!“. Tom ho nechal vstát. „Podruhé budeš chytřejší. Dáš si lepší pozor, s kým si něco začínáš.“ Cizinec odcházel.

B) Cizí chlapec však mlčel, jenom sebou zmítal a snažil se vyprostit. Brečel – hlavně vzteky. „Křikni dost!“ – a bušení pokračovalo.

C) V mžiku se Tom i cizí chlapec váleli v prachu, zaklesnutí do sebe jako kocouři. Jeden druhému škubal vlasy, jeden druhého škrábal a bil do nosu. Poznenáhlu se z mlhy bitevní vřavy vynořil Tom.

D) Tom to kvitoval posměšky. Opouštěl bojiště v povznesené náladě. Sotva se však obrátil zády, popadl cizí chlapec kámen a hodil ho po Tomovi. Pak se dal na útěk. Tom si odplivl a vykročil k domovu.

E) Seděl rozkročmo na cizinci a bušil do něho pěstmi. „Křikni dost!“ řekl Tom.

F) Cestou si oprašoval šaty, popotahoval a občas se díval zpátky, přičemž vyhrožoval Tomovi, co mu všechno udělá, „až se potkají podruhé“.

(M. Twain, Dobrodružství Toma Sawyera, upraveno)

12.1 \_\_\_\_\_

12.2 \_\_\_\_\_

12.3 \_\_\_\_\_

12.4 \_\_\_\_\_

12.5 \_\_\_\_\_

12.6 \_\_\_\_\_

## Řešení

12.1 – C)

12.2 – E)

12.3 – B)

12.4 – A)

12.5 – F)

12.6 – D)

**C)** V mžiku se Tom i cizí chlapec váleli v prachu, zaklesnutí do sebe jako kocouři. Jeden druhému škubal vlasy, jeden druhého škrábal a bil do nosu. Poznenáhlu se z mlhy bitevní vřavy vynořil Tom. **E)** Seděl rozkročmo na cizinci a bušil do něho pěstmi. „Křikni dost!“ řekl Tom. **B)** Cizí chlapec však mlčel, jenom sebou zmítal a snažil se vyprostit. Brečel – hlavně vzteky. „Křikni dost!“ – a bušení pokračovalo. **A)** Konečně ze sebe cizinec vypravil dušené „dost!“. Tom ho nechal vstát. „Podruhé budeš chytřejší. Dáš si lepší pozor, s kým si něco začínáš.“ Cizinec odcházel. **F)** Cestou si oprašoval šaty, popotahoval a občas se díval zpátky, přičemž vyhrožoval Tomovi, co mu všechno udělá, „až se potkají podruhé“. **D)** Tom to kvitoval posměšky. Opouštěl bojiště v povznesené náladě. Sotva se však obrátil zády, popadl cizí chlapec kámen a hodil ho po Tomovi. Pak se dal na útěk. Tom si odplivl a vykročil k domovu.

## VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 13

Zbyněk měl rád vyprávění o chvílích, kdy byli jeho prarodiče ještě dětmi. Zbyňkův děda vyrostl na malé víscce poblíž **Lytomyšle**.

Na podzim, když nebylo sychravé počasí, si děda a jeho kamarádi pouštěli na polích papírové draky, kteří se vznášeli vysoko nad jejich hlavami. V zimě stavěli sněhuláky a hlavy jim zdobili děravými hrnci. Když na **mezy rozkvetli** petrklíče, těšili se, až si z proutků upletou **pomlášku** a na **velikonoce** si vykoledují kraslice. Při letních radovánkách u řeky jim třpytiví pstruzi sami skákali do sítí.

Zbyňkovi bylo líto, že **dědovi** zážitky jsou už jen milou vzpomínkou.

(CZVV)

**max. 4 body**

**13 Napište pravopisně správně slova, která jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou:**

### Zdůvodnění

- Podstatné jméno *Litomyšl* není vyjmenované slovo po *l* ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov po *l*.
- Podstatné jméno *mez* se skloňuje podle vzoru *píseň* (*na písni – na mezi*).
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v čísle množném (*petrklíče*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*rozkvetly*).
- V podstatném jméně *pomlázka* píšeme *-z-* (hodně *pomlázek*).
- Podstatné jméno *Velikonoce* označuje svátek, názvy svátků píšeme s velkým počátečním písmenem.
- Přídavné jméno přivlastňovací *dědův* je v textu rodu mužského neživotného (rozdívají podstatné jméno *zážitek*) a je užito v 1. pádě čísla množného (*dědovy*).

## VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 14–18

Nejslavnější Lucemburk

(1) Po otcově skonu se Karel IV. stal českým panovníkem. Zatímco německými oblastmi Svaté říše římské procházel v přestrojení, aby nepadl do rukou přívržencům Ludvíka IV. Bavora, v českých zemích jeho vládu nikdo nezpochyboval.

(2) Důkaz o Karlově oblíbě podala jeho slavnostní korunovace 2. září 1347. Okázalý ceremoniál se konal ve staré románské bazilice, neboť nový Svatovítský chrám se teprve začínal stavět.

(3) Krátce po korunovačním obřadu se Karel dozvěděl novinu, jenž ho překvapila. Jeho rival Ludvík IV. Bavor nečekaně zahynul, když lovil medvědy. Nyní již nic nebránilo tomu, aby byl královský titul Karla IV. uznán v celé říši. V červenci 1349 byl třiatřicetiletý Lucemburk v Cáchách korunován (již podruhé) římským králem a tentokrát už jeho nárok na korunu nikdo nezpochyboval. Pouze Wittelsbachové skřípali zuby, ale Karel obratnými politickými tahy brzy zkrotil i je. Nyní již toužil pouze stát se císařem, což se mu splnilo v římském chrámu svatého Petra o velikonoční neděli 5. dubna 1355. Byl tak prvním českým panovníkem, který se pyšnil císařskou korunou. Jeho radost nezkalila ani okolnost, že korunovaci neprovedl papež Inocenc VI., nýbrž pouze jím pověřený kardinál. Ani zdaleka se tedy netěšil takové podpoře papeže, jak o něm rozhlašovali jeho protivníci.

(4) Své záměry v říšské politice dokázal Karel prosadit i díky tomu, že se opíral o hospodářsky prosperující Království české. Jeho význam si dobře uvědomoval, a proto se jej snažil ještě více povznést. Z Prahy učinil nejen rezidenci českého panovníka, ale i celoevropsky důležité místo.

(P. Čornej, Dějiny českých zemí, upraveno)

max. 2 body

14 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
14.1 Karel IV. se narodil ve druhém desetiletí 14. století.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
14.2 Karlovi přívrženci tvrdili, že Karel IV. je oblíbencem papeže.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
14.3 Po korunovaci v Cáchách začali konečně Karla IV. uznávat jako krále i v Čechách.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
14.4 Korunovace Karla IV. na císaře, která proběhla ve starší pražské chrámové stavbě, byla velmi pompézní.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

### Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

15 Kterým z následujících spojovacích výrazů lze nahradit výraz *a proto tak*, aby význam souvětí zůstal zachován?

(Posuzovaný spojovací výraz se nachází ve čtvrtém odstavci výchozího textu.)

- A) byť
- B) neboť
- C) a tudíž
- D) a dokonce

## Zdůvodnění

Posuzované souvětí se skládá ze dvou vět hlavních: v první se píše, že si Karel IV. uvědomoval význam Království českého, v druhé je uveden důsledek vyplývající z věty první, tzn. snaha ještě povznést Království české. Spojovací výraz *a proto* lze tedy nahradit takovým spojovacím výrazem, který vyjadřuje, co vyplývá z předcházející věty jako její důsledek. Tuto podmínku splňuje pouze výraz *a tudíž*: *Jeho význam si dobře uvědomoval, a tudíž se jej snažil ještě více povznést.*

1 bod

### 16 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je chybně užitý tvar zájmena?

(Posuzované úseky se nacházejí ve třetím odstavci výchozího textu.)

- A) jenž ho překvapila
- B) pouze jím pověřený kardinál
- C) jeho radost nezkalila ani okolnost
- D) obratnými politickými tahy brzy zkontroloval i je

## Zdůvodnění

Vztažné zájmeno zde zastupuje podstatné jméno rodu ženského z předchozí věty, v textu tedy musí být vztažné zájmeno v rodě ženském: *novina, jež ho překvapila.*

max. 2 body

### 17 Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma (A), nebo ne (N):

(První slovo vždy pochází z výchozího textu a je v něm zvýrazněno.)

	A	N
17.1 titul – název	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
17.2 rezidence – sídlo	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
17.3 nezkalit – nepokazit	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
17.4 netěšit se – smutnit	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

## Zdůvodnění

17.1 – nepravdivé tvrzení → slovo *titul* je v textu užito ve slovním spojení *královský titul*, které označuje konkrétní hodnost; pokud bychom slovo *titul* nahradili slovem *název*, text by nedával smysl (*aby byl královský název Karla IV. uznán*)

17.2 – pravdivé tvrzení → slovo *rezidence* je v textu užito ve významu *sídlo, sídelní budova hlavy státu*; pokud slovo *rezidence* nahradíme slovem *sídlo*, význam textu zůstane zachován (*z Prahy učinil nejen sídlo českého panovníka*)

17.3 – pravdivé tvrzení → slovo *nezkalit* je v textu užito ve významu *nepokazit, nezhatit*; pokud slovo *nezkalit* nahradíme slovem *nepokazit*, význam textu zůstane zachován (*jeho radost nepokazila ani okolnost*)

17.4 – nepravdivé tvrzení → slovo *netěšit se* je v textu užito ve slovním spojení *netěšit se podpoře papeže*, které znamená *nemít podporu papeže*; pokud bychom slovo *netěšit se* nahradili slovem *smutnit*, text by nedával smysl, navíc by byl jazykově nesprávný (*ani zdaleka tedy nesmutnil takové podpoře papeže*)

**18 Vyjádřete každou z vět zvýrazněných v následujících souvětích větným členem tak, aby ze souvětí vznikla věta jednoduchá:**

(Význam textu musí zůstat zachován.)

18.1 Jeho rival Ludvík IV. Bavor nečekaně zahynul, **když lovil medvědy.**

18.2 Byl tak prvním českým panovníkem, **kteřý se pyšnil císařskou korunou.**

**Řešení**

18.1 – např. Jeho rival Ludvík IV. Bavor nečekaně zahynul **při lovu medvědů.**

18.2 – např. Byl tak prvním českým panovníkem **pyšním se císařskou korunou.**

**VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–23**

**TEXT 1**

Píseň hobitů

(1)

Plameny v krbu šlehají,  
pod střešou lůžka čekají;  
nás ještě nohy nebolí,  
kdo ví, co skrývá okolí:  
snad strom anebo kameny,  
jež máme poznat právě my.  
List a tráva, strom a květ,  
nehleď zpět! Nehleď zpět!  
Kopec, rybník pod nebem,  
dále jdem! Dále jdem!

(2)

Za rohem třeba připravená  
je zlatá brána otevřená,  
a třebaže ji minem dneska,  
zítra nás zavede k ní stezka  
a půjdeme skrytou pěšinou  
za sluncem nebo za lunou.  
**Jabloň**, trnka, líska, hloh,  
ty drž krok! Ty drž krok!  
Písek, kámen, tuň a hráz,  
zdravím vás! Zdravím vás!

(3)

Dům za mnou, svět přede mnou,  
mnohé cesty po něm jdou,  
než tma padne do tváří,  
než se hvězdy rozzáří,  
pak za mnou svět, dům přede mnou,  
poutníci doma ulehnou.  
Mlha, soumrak, oblaka,  
neláká! Neláká!  
Oheň, lampa, chléb, mám hlad,  
a pak spát! A pak spát!

(J. R. R. Tolkien, *Pán prstenů: Společenstvo Prstenu*, upraveno)

**TEXT 2**

**Epizeuxis** je básnická figura, která je založena na opakování slova nebo spojení slov bezprostředně za sebou v jednom verši.

(L. Lederbuchová, *Průvodce literárním dílem*, upraveno)

1 bod

19 Které z následujících slov je významově nadřazené slovu zvýrazněnému v TEXTU 1?

- A) plod
- B) strom
- C) ovoce
- D) hrušeň

### Zdůvodnění

- Slovo *plod* označuje část rostliny, tedy i část *jabloně*.
- Slovo *ovoce* označuje jedlé plody stromů (tedy i *jabloně*) a keřů.
- Slovo *hrušeň* označuje druh *stromu*, je tedy se slovem *jabloň* významově souřadné.

1 bod

20 O které z následujících možností se v Písni hobitů nezpívá?

- A) o noční obloze
- B) o požáru střechy
- C) o putování světem
- D) o rozmanitosti krajiny

### Zdůvodnění

Pravdivost možností A), C) a D) dokládají pasáže, které jsou v Písni hobitů vyznačeny barevně. O možnosti B) se v Písni hobitů prokazatelně nezpívá.

max. 2 body

21 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
21.1 V každé sloce se rýmuje pouze třetí a čtvrtý verš.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
21.2 Celkem tři verše ve třetí sloce začínají dvouslabičným slovem.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
21.3 Všechna slova, která se spolu rýmují, mají vždy stejný počet slabik.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
21.4 V předposledním verši druhé sloky jsou celkem tři jednoslabičná slova.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

### Zdůvodnění

- 21.1 – nepravdivé tvrzení → v každé sloce se rýmuje lichý verš s veršem bezprostředně následujícím, např. první verš s druhým veršem (*šlehají* × *čekají*), pátý verš se šestým veršem (*kameny* × *my*)
- 21.2 – pravdivé tvrzení → ve třetí sloce začínají dvouslabičným slovem druhý verš (*mnohé*), sedmý verš (*mlha*) a devátý verš (*ohně*)
- 21.3 – nepravdivé tvrzení → některá slova, která se spolu rýmují, mají různý počet slabik (např. *nebem* × *jdem*; *pěšinou* × *lunou*; *tváří* × *rozzáří*)
- 21.4 – pravdivé tvrzení → v předposledním verši druhé sloky jsou celkem tři jednoslabičná slova: *tůň*, *a*, *hráz*

**22 Napište počet veršů, v nichž se v TEXTU 1 vyskytuje epizeuxis:**

**Řešení**

šest / 6

**Zdůvodnění**

Epizeuxis se vyskytuje v následujících verších:

- *nehled' zpět! Nehled' zpět!*
- *dále jdem! Dále jdem!*
- *ty drž krok! Ty drž krok!*
- *zdravím vás! Zdravím vás!*
- *neláká! Neláká!*
- *a pak spát! A pak spát!*

1 bod

**23 Napište jednoslovné synonymum slova luna:**

**Řešení**

měsíc

**max. 3 body**

**24 Přiřadte k jednotlivým úryvkům (24.1–24.4) odpovídající typ textu (A–F):**

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 24.1 Bez pohodlné postele nemůžete být šťastní. Jedině s námi si nyní můžete dopřát ten nejlepší spánek! Pouze naše postel splní všechna vaše přání. \_\_\_\_\_
- 24.2 Postel je vyrobena z kvalitního smrkového masivu. Povrchová úprava je provedena lakováním. Vzhled postele podtrhává nejen zaoblené čelo, ale i atypický tvar nohou. \_\_\_\_\_
- 24.3 Postel by měla být minimálně 195 cm dlouhá a 50 cm vysoká, aby se z ní snadno vstávalo. Pro pohodlné spaní je třeba alespoň 80 až 100 cm široký prostor. Kvalitní bývají postele z masivu (např. smrk, dub). \_\_\_\_\_
- 24.4 Nejdříve natřete všechny dřevěné díly vhodným impregnačním prostředkem na dřevo. Před nátěrem zbruste palubovou podlahu v oblasti lůžka do hladka brusným papírem. Na nosné sloupky A a B upevněte 2 úhelníky. \_\_\_\_\_

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) popis předmětu
- B) popis pracovního postupu
- C) text vysvětlující funkce postele
- D) informační text s prvky výstrahy
- E) reklamní text s prvky manipulace
- F) text poskytující radu ohledně výběru postele

## Zdůvodnění

24.1 – E)

V úryvku jsou patrné prvky manipulace, např. *nemůžete být šťastní; jediné s námi*. Cílem tohoto textu je přesvědčit čtenáře, že určitý výrobek je pro ně ten nejlepší, a zvýšit tak prodej tohoto výrobku.

24.2 – A)

V úryvku je popisován konkrétní typ postele, čtenář získá určitou představu o jejím vzhledu: píše se zde o materiálu, z něhož je postel vyrobena, o úpravě povrchu či o tvaru čela postele a jejích noh.

24.3 – F)

V úryvku jsou čtenářům předkládány rady ohledně výběru postele, konkrétně jaké rozměry postele jsou vhodné a z jakého materiálu jsou vyrobeny kvalitní postele. Informace jsou předávány neutrálně, bez prvků manipulace.

24.4 – B)

V úryvku se uplatňuje popisný slohový postup, je zde popsáno, jak se má postupovat při konkrétní činnosti. Jednotlivé kroky jsou zachyceny v přesné časové posloupnosti, slovesa jsou užitá v rozkazovacím způsobu (*natřete, zbruste, upevněte*).

Žádný z posuzovaných úryvků neodpovídá ani možnosti C), ani možnosti D).

max. 2 body

**25 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):**

	A	N
25.1 Sousedovy kozy lehce překonaly plot, který byl ledabyle sbitý ze ztrouchnivělých latěk.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
25.2 Letošní povodně způsobily rozsáhlé záplavy v <b>chráněnné</b> krajinné oblasti, blízko ležící Sušice však náporu vody vydržela.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
25.3 Známý novinář zveřejnil zprávu, že se ve skalních rozsedlinách v severních Čechách smrtelně zranili tři rakouští turisté.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
25.4 Z deníkových záznamů jednoho rodinného příslušníka jsme vyčetli, že se stal klíčovým svědkem výjimečného soudního procesu s vyzvědači.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

## Zdůvodnění

Přídavné jméno *chráněný* je odvozené od slovesa *chránit*, resp. z tvaru *chráněn*, příponou *-ý*.

## VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 26–29

Na světě existují místa, která jsou sledována s údivem, ale i se strachem. Vyhledávají je nejen turisté, ale i badatelé z celého světa. Jedním z takových míst jsou slavné pařížské katakomby.

Katakomy jsou téměř 190 km dlouhé a vedou pod celým hlavním městem sladké Francie. To, co se v nich nachází, ale sladké rozhodně není. V 18. století se totiž všechny pařížské hřbitovy v důsledku přeplnění a špatného **pohřbívání** proměnily ve zdroj různých **infekcí**, které ohrožovaly obyvatele. Proto byly některé ostatky přemístěny do katakomb.

Přes hrůzu, kterou pařížské podzemí nahání, jsou katakomby dodnes vnímány jako nevšední turistická atrakce. Při návštěvě Paříže byste je tedy neměli vynechat.

(www.novinky.cz, upraveno)

1 bod

26 Který z následujících slovních druhů se nevyskytuje ve druhém odstavci výchozího textu?

- A) číslovka řadová
- B) číslovka základní
- C) zájmeno vztažné
- D) zájmeno záporné

### Zdůvodnění

V druhém odstavci výchozího textu se vyskytují:

- číslovka řadová (18.);
- číslovka základní (190);
- zájmena vztažná (*co, které*).

1 bod

27 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se nevyskytuje několikanásobný větný člen?

- A) jsou sledována s údivem, ale i se strachem
- B) vyhledávají je nejen turisté, ale i badatelé z celého světa
- C) katakomby jsou téměř 190 km dlouhé a vedou pod celým hlavním městem
- D) v 18. století se totiž všechny pařížské hřbitovy v důsledku přeplnění a špatného pohřbívání proměnily

### Zdůvodnění

- V možnosti A) se vyskytuje několikanásobné příslovečné určení způsobu: *s údivem, ale i se strachem*.
- V možnosti B) se vyskytuje několikanásobný podmět: *turisté, ale i badatelé*.
- V možnosti C) se několikanásobný větný člen nevyskytuje, slovní spojení *celým hlavním* je přívlastek postupně rozvíjející.
- V možnosti D) se vyskytuje několikanásobné příslovečné určení příčiny: *přeplnění a pohřbívání*.

max. 2 body

28 U slov zvýrazněných ve výchozím textu určete pád, číslo, rod a vzor:

(Odpovězte celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

28.1 pohřbívání –

28.2 infekcí –

### Řešení

28.1

pád: druhý (2.)  
číslo: jednotné  
rod: střední  
vzor: stavení

28.2

pád: druhý (2.)  
číslo: množné  
rod: ženský  
vzor: růže

29 Která z následujících možností nejlépe vystihuje účel poslední věty výchozího textu?

- A) příkaz
- B) žádost
- C) varování
- D) doporučení

### Zdůvodnění

Text, jehož tématem jsou pařížské katakomby, končí větou *Při návštěvě Paříže byste je tedy neměli vynechat*. Jak obsah této věty, tak užití podmiňovacího způsobu (*neměli byste*) napovídá, že autor textu doporučuje čtenářům, aby pařížské katakomby navštívili.

30 Ve kterém z následujících souvětí je chyba v interpunkci?

- A) Všichni diváci, již byli na svých místech, přestože koncert měl začít až za hodinu, jak stálo v programu.
- B) Všímejte si varovných nápisů, které jsou viditelně rozmístěny po celé budově, jinak hrozí nebezpečí úrazu.
- C) Kdykoli budete, děti, potřebovat pomoct s vypracováním domácího úkolu z matematiky, jsem tu pro vás.
- D) Na nově postaveném hřišti, které se zalilo prvními slunečními paprsky, skotačily celé odpoledne neposedné děti.

### Zdůvodnění

- V souvětí uvedeném v možnosti A) je chyba v interpunkci. Toto souvětí se skládá ze tří vět: 1. VH (*Všichni diváci již byli na svých místech*), 2. VV (*přestože koncert měl začít až za hodinu*), 3. VV (*jak stálo v programu*). Slovo *již* je zde příslovce, nikoli zájmeno vztažné, k užití čárky proto není žádný důvod.
- V souvětí uvedeném v možnosti B) je interpunkce zapsána správně. Toto souvětí se skládá ze tří vět: 1. VH (*Všímejte si varovných nápisů*), 2. VV (*které jsou viditelně rozmístěny po celé budově*), 3. VH (*jinak hrozí nebezpečí úrazu*). Všechny věty jsou od sebe správně odděleny čárkou.
- V souvětí uvedeném v možnosti C) je interpunkce zapsána správně. Toto souvětí se skládá ze dvou vět: 1. VV (*Kdykoli budete, děti, potřebovat pomoct s vypracováním domácího úkolu z matematiky*), 2. VH (*jsem tu pro vás*). První věta obsahuje oslovení, které musí být z obou stran odděleno čárkami, správně jsou od sebe odděleny čárkou také obě věty.
- V souvětí uvedeném v možnosti D) je interpunkce zapsána správně. Toto souvětí se skládá ze dvou vět: 1. VH je rozdělena do dvou částí (*Na nově postaveném hřišti – skotačily celé odpoledne neposedné děti*), mezi ně je vložena 2. VV (*které se zalilo prvními slunečními paprsky*), která musí být z obou stran oddělena čárkami.